

Rok 17. Przedpłata w Poznaniu: kwartalnie 1 M., z odnosz. do domu 1,25 M., miesięcznie 35 f., z odn. do domu 45 f. WIELKOPOLANIN wychodzi codziennie. REDAKCYA: Wielkie Garbary nr. 50.

Poznań, sobota 28 października 1899

Przedpłata na pocztach: kwartalnie 1 markę. INSERATY: od wiersza drobnego 25 f. REKOPISÓW się nie zwraca. EKSPEDYCYA: ulica Wodna nr. 15. **Nr. 247.**

Przedpłata na listopad i grudzień.

»Wielkopolanin« kosztuje na wszystkich pocztach w Niemczech

67 fen.

W Poznaniu zapisywać można »Wielkopolanina« w Ekspedycyi, przy ulicy Wodnej 15 i w ajencyach za **70 fen.** na te miesiące.

»Wielkopolanin« zapisany jest w cenniku pocztowym w wykazie głównym (Hauptbuch, 2-te Abth.) pod *T.* nr. 127.

»Wielkopolanin« dołącza dla swych abonentów bezpłatny dodatek świąteczny z rycinami pod tyt.: **„Ognisko domowe“, „Pasiecznika“** i **„Obronę prawną“.**

»Wielkopolanin« ma obecnie największą z wszystkich pism polskich liczbę abonentów; umieszczane w nim ogłoszenia znajdują jak największe rozprzestrzenienie.

*** W niedzielę, d. 29 bm.** o godzinie 3 po południu odbędzie się w **Witkowie** na sali pani Ogórkiewicz

wiec wyborczy powiatu witkowskiego,

na którym, prócz naszego posła do sejmu, przemawiać będzie kilku wiecowników o sprawach najbliżej nas obchodzących.

O jak najliczniejszy udział prosi uprzejmie

Komitet wyborczy na powiat witkowski.

Zanik parlamentaryzmu w Austryi.

Co to jest „parlamentaryzm“.

Wiemy, że w parlamentach zbierają się reprezentanci narodu, aby obradować wspólnie z przedstawicielami rządu danego kraju nad rozmaitemi sprawami dotyczącemi ludności kraju i całego państwa. Ponieważ takich reprezentantów narodu czyli posłów jest zazwyczaj kilkudziesięciu, a często nawet kilkuset, jasnem jest, że przy wymianie zdań, czyli przy przemowach musi być zachowany pewien porządek — gdyby bowiem kilku na raz mówić chciało, powstałby taki hałas, że jeden drugiego nie rozumiałby. Dalej przy takich przemowach trzeba zachować koniecznie pewne formy, a więc, chociaż naciera się ostro na mówcę, lub na reprezentanta rządu, który innego jest, niż my, zdania, nie wolno go obrażać obelżywemi słowy. Przemawianie kolejno, i zachowanie w przemowie przyzwoitej formy są to wprawdzie zewnętrzne tylko cechy parlamentaryzmu, ale zawsze bardzo ważne.

Podstawą parlamentaryzmu jest poszanowanie dla uchwał powziętych przepisaną większością głosów.

Otóż w austryackim parlamencie zanikają nie tylko zewnętrzne cechy parlamentaryzmu, ale ginie także jego podstawa. Od dwóch przeszło lat trwają nieomal nieustannie burdy i hałasy. Posłowie miotają na siebie wyzwiska, często dochodzi nawet do bijatyk, a uchwały przez większość postanowione nie bywają uznane przez mniejszość i są tylko przyczyną do co raz większych rozgardyaszów.

Słowem parlamentaryzm w Austryi upadł — Austrya dojrzała do dyktatury.

Znaczy to, że, ponieważ nie można dojść do porozumienia na drodze obrad pomiędzy reprezentantami narodu, musi kraj być rządzonym wolą jednego Skutkiem ostatnich zajść wywołanych tym razem przez Młodoczechów, czuł się poseł Jaworski, przywódzca parlamentarnego Koła polskiego, zniewolonym do następnego oświadczenia: „Jaworski oświadcza, że Polacy szczerze ubolewają nad zanikiem parlamentaryzmu w Austryi. Polacy oddziaływali zawsze pojednawczo i zawsze starali się o pogodzenie partyi. Natomiast uważają Polacy jednostronne zniesienie rozporządzeń językowych za nie odpowiednie. Rozporządzenia te nie wzmocnią umiarkowanych żywiołówmniejszości. Deklaracya rządu nie wzbudza zaufania u Polaków. Polacy zawsze stawać będą w obronie dynastyi, potęgi państwa i jego potrzeb, lecz pozostaną wiernymi zasadzie samorządu i zastosują swe stanowisko do potrzeb kraju, którego są reprezentantami, uwzględniając przytem ogólne zasady większości. Polacy trzymać się będą klubów stanowiących większość.“

Oświadczenie posła Jaworskiego wyraźnie zaznacza, że Polacy stać chcą na gruncie parlamentarnym.

Przy tej sposobności, jakkolwiek to nie należy do rozprawki o pariamentaryzmie, przytoczymy też przemowę Türka, posła z stronnictwa niemieckich gorliwców. Túrk radzi, aby dziedziczne niemieckie kraje Austryi przystąpiły do rzeszy niemieckiej. (Tym sposobem cesarz Austryacki stałby w takim stosunku do rzeszy niemieckiej, jak król bawarski, albo saski. Przyp. Red.)

Partya nie zamierza rządowi, okazującemu dobre chęci, czynić trudności. Niechaj Młodoczesi urządzają obstrukcyą. — Niemcy na wszystko są przygotowani. Gdyby Czesi mieli w Czechach i Morawach doprowadzić do wojny domowej pomiędzy Niemcami, a Czechami — wtedy pruskie wojska wkroczą do Czech.“

Przemówienie Türka jest już nie znakiem zaniku parlamentaryzmu, lecz dowodem zaniku patryotyzmu austryackiego.

Poseł austryacki, wyraźnie powiada, że jak Niemcy austryaccy nie będą sobie mogli dać rady, wtedy powołają do pomocy pruskie bagnety. — Tak tylko w słabej Austryi przemawiać można.

W sprawie języka polskiego w sądzie

otrzymujemy od posła p. Leona Czarlińsgiego pismo następujące:

Coraz częściej zachodzą wypadki skazania w sądzie rodaków za nieodpowiadanie po niemiecku na kary bardzo dotkliwe: o ile z odebranych użaleń wnosić mogę, dochodziły one do najwyższej, prawem dozwolonej kary 3 dni więzienia za nieobyczajność („Ungebühr“). Nie inaczej też umotywowano te wyroki, zapadłe niekoniecznie zawsze na mocy zwykłego postępowania sądowego, lecz czasem prostym dekretem sędziego.

Przed kilku już laty starałem się przez omawianie tej sprawy w sejmie wywiązać się z polecenia, odebranego od taką karą dotkniętych a uważających się za pokrzywdzonych; i teraz nie myślę milczeniem tych nowszych wypadków się pozbyć, proszę raczej — celem uchwycenia wszytkich od razu — wszystkie osoby, które sądy karały więzieniem za nieobyczajność („Ungebühr“), aby się w najbliższym czasie do mnie zgłosiły z dokładnem, a ścisłem opisaniem wszelkich szczegółów całego zajścia.

Z wysokim szacunkiem

L. Czarliński,

w Toruniu (Thorn), Albrechtstrasse 6.

Legenda o Matce Boskiej.

„Gazeta Kaliska“ w artykule p. t.: „Zabytek przeszłości“ przytacza legendę o Matce Boskiej.

Jednym z ciekawych zabytków w gubernii kaliskiej jest „Kamień z wanienką Matki Boskiej“, znajdujący się we wsi Wrząca-Warecka, w powiecie tureckim.

Na wzgórzu pomiędzy drzewami leży olbrzymi głaz narzutowy, w kształcie ostrza szerokiej włóczni lub strzały z prostopadłymi bokami. Kamień ten, mający 7 i pół metra obwodu, a po 2 i pół metra długości i szerokości, zaś przeszło metr wysokości, składa się z dwóch części: 1) prawie poziomego tójkąta z trzema wgłębieniami, coś w rodzaju stołu i 2) z doprowodzającego na ów stół z ziemi trapezu, niby pochyłego pomostu. Największe z zagłębień w kamieniu, kształtu symetrycznie wyrobionej wanienki o 112 centymetrów długości, a 35 ctm. szerokości i 24 ctm. głębokości, ma kierunek z północy do południa równolegle z jednym bokiem stołu. Pod prostym kątem znajdują się w połowie długości tego zagłębienia 2 mniejsze okrągłe wklęśnięcia; jedno zachodnie w rodzaju garnczka, oddalone o 40 centimetr. od głównego zagłębienia, ma 18 ctm. średnicy i 16 ctm. głębokości; drugie wschodnie 20 centimetrów oddalone od głównego zagłębienia, formy stożkowatej, ma 7 ctm. średnicy i 8 ctm. głębokości.

Wyżłobienia te przypominające kształtem wanienkę i garnczki, są zupełnie gładkie, staranie wyrobione bez żadnych nierówności. Zagłębienia te napełnione są wodą deszczową.

Do kamienia tego jest przywiązane następujące podanie, krążące między ludem okolicznym:

„Matka Boska w ucieczce do Egiptu zatrzymała się we Wrzącej i tu, za jej dotknięciem się, kamień zamienił się w wanieńkę, w której Najświętsza Panienka wykąpała dzieciątko Jezus. W garneczku obok wanienki wodę grzała, a w stóżkowem zagłębieniu ustawiła palącą świecę. Wskutek tej cudownej kąpieli, woda znajdująca się w zagłębieniach miała własności lecznice, bardzo skuteczne na oczy do czasu, aż jakiś nieopatrzny owczarz przemył tą wodą oczy psa swego. Odtąd woda straciła swą moc cudowną“.

Kamień ten przez lud miejscowy otoczony czcią należną i w dniu 8 października bywa licznie odwiedzany. Lud zachował zabytek ten zamierzchłej przeszłości od zagłady i gdy przed 10 laty dawny właściciel Wrzącej chciał go połupać, sprowadzony kamieniarz ze wsi sąsiedniej nie podjął się roboty i odparł: „Pomimo, że biedny jestem i żyję tylko z tłuczenia kamieni, za żadne pieniądze nie ruszę tego głazu, bo nie chcę ściągnąć na siebie nieszczęścia“. Dzięki tej odmowie, kamień nazwany przez lud wanienką Matki Boskiej, przechował się do dziś dnia. —

O rękę księżniczki.

Madryt, 18 października.

Kto dziś bawi w stolicy Hiszpanii, a nieświadom zwyczajów tego narodu, zdziwi się nie mało, widząc balkony domów ubrane tz. „colgaduras“ (rodzaj tapet) i flagami czerwono-żółtemi, powiewającemi z publicznych gmachów. Tak samo dzieje się i po innych znaczniejszych miastach hiszpańskich. Ciekawy, jeżeli się spyta, co znaczy ta parada, otrzyma odpowiedź, że to dzień urodzin infantki Mercedes, że księżna Asturyi, najstarsza córka królowej rejentki, skończyła lat 19.

O tej infantce, która, mówiąc nawiasem, była po śmierci śp. ojca Alfonsa XII przez sześć miesięcy królową, zanim się urodził pogrobowiec, obecny Alfons XIII, więc teraz mówią w Hiszpanii z okazyi niedalekiego małżeństwa. Najświeższe wieści w tym przedmiocie powstały z okazyi pobytu księcia Henryka Orleańskiego przed paru tygodniami w letniej rezydencyi królowej Mar. Krystyny w zamku Miramar pod San Sebastian, gdzie książę przez jeden dzień zabawił. Niedyskretni — bo gdzie ich nie ma — zauważyli, że książę zanadto infantce Mercedes nadskakiwał... W lot zainterpelowali także niedyskretni dziennikarze w tej materyi premiera sennora Silvelę, który przyznał wprawdzie, że królowa ma zamiar wydać za mąż infantkę, jednakowoż nie jest zwolenniczką zawierania małżeństw w drodze dyplomatycznej i pragnie córce pozostawić wybór według jej serca. Bądź co bądź, jeszcze tej zimy zamęście infantki stanie się faktem dokonanym.

Inny znowu wytrawny dyplomata oświadczył jednemu z korespondentów, że z wizyty księcia Henryka niekoniecznie trzeba wysnuwać jakieś plany na przyszłość, bo odwiedziny kawalerów-książąt na dworach, gdzie są panny, nie należą do rzadkości. Naprzykład młoda królowa holenderska Wilhelmina miała coś już około tuzina kawalerów; infantce Mercedes przedstawiło się dopiero dwóch: książę Ludwik Marya Orleański i Braganca, wnuk śp. brazyliskiego Dom Pedra II i teraz książę Henryk Orleański, posiadający, jak wiadomo, sympatyę Francuzów. Starających się o rękę Mercedes jest naturalnie więcej i tak: książę Wiktor, hrabia Turynu, bardzo dobrze widziany na dworach wiedeńskim, berliń-

skim i nie pozbawiony sympatyi królowej Wiktoryi i księcia Walii, dalej arcyksiążę Józef August austryacki, krewny królowej regentki, popierany przez Watykan i dwór austryacki. W końcu konkurują jeszcze książę Franciszek bawarski i Karol, syn hrabiego Caserta i kuzyn infantki Izabeli.

Mowią jeszcze i o synach rosyjskiego wielkiego księcia Włodzimirza, ale ci odpadają z rachuby, bo arcykatolicka królowa regentka nigdyby się nie zgodziła na prawosławnego zięcia.

Na każdy sposób małżeństwo infantki Mercedes nie będzie pozbawione i politycznego znaczenia, nie trzeba bowiem zapomnieć, że stoi ona obok swego młodziutkiego brata króla Alfdnsa XIII najbliżej tronu. Na mocy ustanowionej przez Ferdynanda VII sankcyi pragmatycznej, w razie śmierci Alfensa, korona hiszpańska spoczęłaby na głowie infantki Mercedes, a ewentualność taka niestety, w obec wątłego zdrowia króla, nie jest wykluczoną. —

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Niemieckie pisma zaprzątа jeszcze mowa cesarska. Mowa ta wywołała w szerszych kołach mniemanie, że rząd myśli o nowych projektach marynarskich. Pisma wobec tego mniemania przytaczają, że rząd oświadczył wobec parlamentu, iż do r. 1904 nie będzie nic więcej wykonywał tylko program powiększenia floty przez parlament przyjęty.

— Co się dzieje? Pytają się pisma niemieckie. Rozeszła się bowiem wieść, że sekretarz stanu w ministerstwie marynarki Tirpitz udał się do księcia Hohenlohe, bawiącego w Baden-Baden. Krótko przedtem sekretarz stanu w ministerstwie spraw zewnetrznych Bülow, a także Tirpitz byli u cesarza w Poczdamie. Czy narady te tyczyły się nowych projektów marynarskich: czy też odnosiły się tylko do spraw Samoańskich?

Wojna Anglo-Transwaalska. Pomimo bałamutnych wieści ze strony angielskiej pewnem jest, że Anglicy ponieśli w ostatnich dniach porażki. Według depeszy z dnia 22 b. m. niespodziewali się Anglicy, że burowie ich zaczepią — przeciwnie sądzili, że po ostatnich porażkach burowie trzymać się będą zdala. Tymczasem nadzieje te omyliły. Wykazało się też następnie, że burowie zdołali uprowadzić swe armaty, (odnosi się to do pierwszej potyczki pod Glencoe). Na pagórkach pozostali tylko celni strzelcy boerscy, którzy zasypywali Anglików gradem kul. — Donoszą też dalej, że cały szwadron 18 pułku huzarów angielskich dostał się do niewoli. Przypuszczać można, że wiadomość ta odnosi się do drugiej potyczki pod Glencoe. Wydaje się jakby Anglicy chcieli ludność przygotować do gorszych wiadomości. Z Pretoryi donoszą pod dniem 24 b. m. Oddział jenerała Cronje począł bombardowanie miasta Mafeking. Dzieciom i kobietom pozwolono wyjść z miasta. Kilka domów objął pożar. — Jenerał Joubert donosi, że komendant Cronje stoczył potyczkę z Anglikami, którzy maszerowali od strony Elandslaagte. Bitwa rozpoczęła się o godzinie 9 i trwała godzin 7. Anglicy cofnęli się do Ladysmith. Dalej donosi Joubert, że oddział burów z Johannesburga i ochotniczy oddział holenderski stoczył ciężki bój z przeważającemi siłami angielskiemi pod Elandslaagte. Bitwa trwała godzin 12 — burowie utracili w zabitych i rannych 100 — niedoliczono się 200. — Burowie nie tają swych przegranych. Są one bądź co bądź chlubne dla nich. — Z pod Mafeking piszą, że jenerał Cronje wycofał część swego odziału z pod Mafeking. Ogólnie sądzą, że oddział jego ruszył w pomoc innemu oddziałowi zawikłanemu w potyczkę. — Sytuacya obecnie jest taka. Jenerał Jule cofa się, White stara się o połączenie z nim i być nawet może, że się z oddziałem Jule'a połączył. Tym sposobem siły Anglików wynosiłyby 12,000 — burowie w sile mniej więcej 16,000 następują na Anglików. — Przypuszczać można dwie alternatywy, albo jen. White bronić się będzie w Ladysmith, albo też wycofa się, jeżeli to będzie mógł jeszcze uczynić, do Pietermaritzburg, dokąd już przybyło kilka tysięcy posiłkowych wojsk z Anglii. — Spodziewać się można nowych spotkań. — Burowie otaczają Kimberley coraz ściślej. Czy Cecil Rhodes długo się tam utrzyma, trudno wiedzieć.

— Wydaje się być pewnem, że White poniósł porażkę pod Rietfontain. — — Połączenie White'a z jenerałem Sule nie nastąpiło dotąd. — Do Pretorii odesłano 9 angielskich oficerów. — Donoszą też, że burowie w sile 30,000 postępują tuż za Julem, starając się go oskrzydlić, prawdopodobnie ruch ten oskrzydlający obejmuje także oddział Whitea.

Sprawy chińskie. Z Pekinu donoszą, że trzy państwa azyatyckie Chiny, Japonia i Siam zawarły ze sobą przymierze zaczepno-odporne.

Austrya. Pisma niemieckie piszą, że tak w Holeszowie jak i Wsetynie rozruchy miały charakter antysemicki. Dotąd zginęło wśród tych rozruchów 11 osób. Donoszą dalej o demonstracyach antyrządowych z Giczyna, Orlego-kościelca i Peczeku.

— (Małżeństwo arcyksiężnej Stefanii.) Wiedeńska „Extrapost“ donosi, iż ślub arcyksiężnej odbędzie się w listopadzie b. r. w Londynie. Hrabiostwo Lonyay zamieszkać mają po ślubie przez pewien czas w Londynie, gdzie według informacyi „Figara“ arcyks. Stefania poznała hr. Lonyaya, który był wówczas attaché przy ambasadzie austro-węgierskiej. Hr. Lonay nie przypuszczając wówczas, aby mógł kiedykolwiek poślubić arcyksiężnę, która wywarła na nim niezatarte wrażenie, puścił się w podróż do Afryki, szukając zapomnienia. Po powrocie z tej podróży zamianowany został radzcą ambasady austro-węgierskiej w Rzymie, gdzie przed paru miesiącami spotkał znów arcyks. Stefanią. W tym czasie właśnie oświadczyny młodego dyplomaty zostały przychylnie przyjęte. Hr. Lonyay, jak utrzymuje „Figaro“, bawi obecnie w dobrach swych Boday Olazzy, w komitacie Semplińskim, gdzie osobiście kieruje restauracyą i urządzeniem zamku, w którym nowożeńcy zamieszkają po powrocie z Londynu. — „N. W. Tageblatt“ donosi, że ślub odbędzie się w Londynie dnia 22 listopada.

Włochy. Rzym, 25 października. „Italia“ donosi, że z ministerstwa wojny wykradziono, kilka bardzo ważnych dokumentów obrony krajowej. W sprawie tej aresztowano kilku wyższych oficerów.

Anglia. W dalszej dyskusyi nad sprawą przyznania Anglii prawa zaciągnięcia pożyczki oświadcza Irlandczyk Dawitt, że uważa wojnę za największą zbrodnią XIX-stulecia. Nawet gdyby Irlandyi przyznano zupełne równouprawnienie, nawet gdyby utworzono z niej osobną rzeczpospolitą, nawet za te ustępstwa nie głosowałby za wojną. Aby zaznaczyć swój protest, składa swój mandat poselski, bo ma przekonanie, że w tym parlamencie nic dobrego i sprawiedliwego nie uchwalą.

— Anglia gorączkowo mobilizuje swą flotę. Chodzi prawdopodobnie o obsadzenie przystani Delagoa, na którą Francya ma apetyt.

Ruch w Towarzystwach.

* **Zwyczajne** zebranie wydziału stolarskiego Kat. Tow. Rzemieślników Polskich w Poznaniu odbędzie się w sobotę, dnia 28 b. m. wieczorem o godz. 8 i pół w lokalu p. Piechockiego, Stary Rynek 8, I ptr., wchód z ul. Wiankowej. Zarząd.

* **Koło** Tow. Rękodzielników w Poznaniu urządza w niedzielę, dnia 29 października rb. na sali hotelu saskiego, ul. Wrocławska 15 wieczornicę. Początek o godz. 7 wieczorem. Program wielce urozmaicony. Szanownych członków wraz z familiami zaprasza jak najuprzejmiej. Zarząd.

* **Poznański** klub cyklistów. W niedzielę, dnia 29 b. m. wycieczka do Kostrzyna. Wyjazd punktualnie o godz. 2 i pół po południu z lokalu posiedzeń (A. Koppe, St. Rynek 76.) Zarząd.

* **Borek.** Towarzystwo pszczelnicze na Borek i okolicę odbędzie miesięczne posiedzenie w niedzielę, dnia 29 bm. o godz. 4 po połud. u członka p. St. Piskorskiego w Borku. Szanownych członków uprzejmie zaprasza Zarząd.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 27 października.

Uczmy dzieci pisać i czytać po polsku.

* **Pamiętnik** wieca generalnego wyszedł drukiem i jest do nabycia w ekspedycyi „Dziennika Poznańskiego“.

* **Na młodzieńca**, przygotowującego się do wyższych klas gimnazyalnych: W. Ziel. z Kam. 50 fen. — Razem złożono 10,45 mk.

* **Na czytelnie** ludowe: Rat. z J. 30 fen. — Razem złożono 49,30 mk.

* **Na »Chleb** św. Antoniego«: Jadwiga Łaszkiewicz z Kuszlina 5 mk. — Razem złożono 25,90 mk.

* **Poznań.** (Urząd stanu cywilnego, dnia 26 b. m.) Zapowiedzi: Dekarz Antoni Kasztelan z Franc. Raczkiewicz. Fryzyer K. Heinze z Mar. Reppich. Szewc Ludw. Duchalski z Mar. Olejnik. Kupiec A. Don z D. Kallwtz. Śluby: Naucz. muz. H. Grimm z I. Grimm. Konduktor E. Kohn z M. Gross. Urodziny: Syna: Mul. Antoni Wojciechowski. Maszynista Józ. Keller. Handlarz wikt. Wal. Rybacki. Córki: Fabrykant cygar W. Iwankowski. Czel. stol. Stan. Woźniak. Umarli: Wd. A. Busse z ur. Hildebrandt 79 l. Stan. Hadaś 6 mies. G. Preiss 1 l. Rybak Wład. Kolaszewski 19 l.

* **Jerzyce.** (Urząd stanu cywilnego od d. 14—20 b. m.) Zapowiedzi: Siodlarz Fr. Ksaw. Nowakowski z A. Olejniczak. Maszynista A. Degen z Elżb. Jackisch. Robotnik Stan. Mosiężny z A. Bartkowiak. Muzyk. M. Melzer z Mar. Olenderczyk. Ranżer Wład. Ruta z A. Nowaczyk. Rob. Wojc. Stefaniak z Elżb. Kolendowicz. Rob. Wal. Deutsch z R. Kwaśną. Rob. Jan Wyrwa z Ant. Pleszewską. Rob. kol. Józ. Paszek z M. Grzechowiak. Ogrodnik artyst. M. Ricke z A. Fechner. Czel. kraw. Stan. Szymański z Mar. Latuszewską. Rob. Andrzej Biskupski z Mar. Zaran. Śluby: Sierżant O. Schrammke z E. Blankenberg. Ranżer P. Martini z L. Brauer. Rob. Stan. Pierzchowski z Mar. Białaszyńską. Czel. malarski Kaźm. Włodarczak z Józ. Napierałą. Robotn. Mich. Kukurenda z Roz. Wawrzyniak. Kup. Kaźm. Popiałkiewicz z Stan. Owczarczak. Szewc E. Sprenger z M. Preisler. Urzędnik gospod. J. Leszczyński z Kat. Koralewską. Urodziny: Syna: Mul. T. Schmalisch. Mul. Stef. Maczyński. Czel. garnc. Ant. Ratajczak. Rob. Ludw. Gorączniak. Czeladn. stol. R. Reich. Sierżant G. Klose. Robotnik Wojc. Anioła. Córki: Doz. więz. K. Wilde. Asyst. stac. B. Euen. Mul. Franc. Schöneich. Policyant P. Dartsch. Czel. stol. Jan Kołaski. Fryz. Winc. Grabowski. Umarli: Wd. J. Spychała ur. Kąkol 64 l. K. Stroech ur. Schubert 27 l. G. Stroech 5 dni. Rob. kol. Józ. Lange 62 l. L. Miękicki 3 mies. A. Anioła 5 min. R. Schachtschneider 1 godz.

* **Poseł** nasz długoletni i radzca sądu, p. Stanisław Motty, obchodził 50 letni jubileusz urzędu sędziowskiego. Grono obywateli składało mu w tym dniu życzenia w imieniu ogółu publiczności. Na proponowaną dlań ucztę czcigodny Jubilat się nie zgodził, nie pragnąc publicznych owacyi. — Redakcya pisma naszego łączy się z życzeniami Jubilatowi wyrażonemi.

* **Poznań.** Dnia 24 bm. pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy panną Anną Saganowską z Poznania, a panem Nepomucenem Maślanką z Miasteczka. Aktu ślubnego dopełnił X. kapelan Łukomski w kaplicy seminaryjnej. Na godach weselnych zebrano na kościół w Jerzycach 13 marek. — Razem złożono 14,50 mk.

* **Poznań.** Kamienicę przy ulicy Nowej nr. 3 kupił p. Joachimczyk od rękawicznika p. Dresslera za 181 tys. mk. (—) Korespondent do »Pos. Neueste Nachr.« drwi sobie ze zegarów poznańskich, że chodzą sobie, jak im się podoba. Zegar na katedrze, jako staruszek śpi od lat wielu, zegar na ratuszu idzie znów z postępem czasu i nie da się wyprzedzić innym zegarom konkurencyjnym, a po wybiciu godziny skazówka oznaczająca minuty staje, potem jednym odważnym zamachem przeskakuje 5 minut. Zegar na tumie protestanckim konkuruje z innemi o pierwszeństwo. Zegar na wieży król. rejencyi chodzi regularnie, ale w zimie zamarża na czas pewien.

* **Poznań.** W miejsce zmarłego komisarza aukcyjnego Kamieńskiego, obrała władza miejska prokurzystę p. Adolfa Breuniga. (—) Robotnik Tomasz Przybylski uratował dnia 17 sierpnia syna robotnika Zawała w Tarnowie od utraty życia przez pożar — za to otrzymał od prezesa rejencyi 15 mk. nagrody.

* **Poznań.** Z Konarzewa stawało 8 kobiet, komornic, i jeden chłopak przed sądem ławniczym, jako oskarżone, że kradły jęczmień z pola w czasie żniw. Na wszystkie nałożył sąd po 3 mk. kary pieniężnej i koszta sądowe.

159

Pan Wołodyjowski.

Powieść historyczna

Henryka Sienkiewicza.

Tu ryknął znowu pan Zagłoba i przerwał na czas jakiś opowiadanie, a oficerowie także, aż się pokładali na ławy i z podziwu i ze zgrozy i z żalu nad ukochaną przez wszystkich niewiastą.

— Przyszedłszy pod Chreptiów — ciągnął po chwili pan Zagłoba, — nie poznała już miejsca i gotowała się zamrzeć, dopieroż usłyszawszy skrzypienie studni, pomiarkowała, że blisko już i dowlokła się ostatnim tchem...

— Bóg ją strzegł w takich terminach — rzekł pan Motowidło, obcierając mokre wąsy — ustrzeże jej i dalej.

— Tak będzie! W sednoś waćpan ugodził — poszepnęło kilka głosów.

Wtem z majdanu doszedł znowu gwar głośniejszy, pan Zagłoba znów się zerwał z wściekłością i wypadł przed drzwi.

Głowa tam stała przy głowie; żołnierze, na widok pana Zagłoby i dwóch innych oficerów, cofnęli się półkolem.

— Cicho mi, sobacze dusze! — zaczął pan Zagłoba — bo każę...

Lecz z półkola wystąpił Zydor Luśnia, wachmitrz dragoński. szczery Mazur, ulubiony żołnierz pana Wołodyjowskiego i postąpiwszy parę kroków, wyprostował się jak struna i rzekł stanowczym głosem:

— A to proszę, waszej miłości, inaczej nie ma być, jeno skoro ten taki syn panią naszą chciał ukrzywdzić, to my na niego chcemy ruszyć, by też mieć pomstę. Co ja gadam, o to wszyscy proszą. A jak pan pułkownik nie może, to my i pod inną komendą pójdziem, choćby do samego Krymu, byle onego dostać i za naszą panią nie darować!...

Zawzięta, zimna, chłopska groźba brzmiała w głosie wachmistrza; inni zaś drogonni i pocztowi z towarzyskich chorągwi, poczęli zgrzytać zębami i z cicha w szable trzaskać i sapać i mruczeć. Głuchy ten pomruk, jak pomruk niedźwiedzia w mroku nocnym, miał w sobie coś poprostu strasznego.

Wachmistrz stał wyprostowany i czekał odpowiedzi, za nim czekały całe szeregi i znać w nich było upór i zaciekłość tak wielką, że wobec niej nie ostała się nawet zwykła karność żołnierska.

Przez chwilę trwało milczenie. Nagle głos jakiś w dalszych szeregach ozwał się:

— Krew onego najlepsze dla "pani" lekarstwo!

Gniew pana Zagłoby opadł, bo rozczuliło go przywiązanie żołnierskie do Basi, a przytem na wzmiankę o lekarstwie, zaświtał w głowie inny zamiar, mianowicie sprowadzenie medyka do Basi. W pierwszej chwili w pustynnym Chreptiowie, nikt o tem nie pomyślał, ale przecie w Kamieńcu mieszkało kilku medyków, między nimi zaś jeden Grek, człek sławny, bogaty, kamienic kilka mający, a tak uczony, że niemal za czarnoksiężnika powszechnie go uważano. Była tylko wątpliwość, czy, będąc bogatym, chciałby jechać za jakąbądź cenę w taką pustynią, on, którego nawet magnaci „acanem“ tytułowali.

Pan Zagłoba zadumał się przez małą chwilę, poczem rzekł:

— Słuszna pomsta tego arcy-psa nie minie; ja wam to przyrzekam, a wolałby on pewnie, żeby mu król jegomość poprzysiągł, niźli Zagłoba. Jeno nie wiadomo, czy żyw jeszcze, bo go pani, wyrywając mu się z rąk, głownią od pistoletu w sam rozum ugodziła. Teraz wszelako nie o tem myśleć, bo najprzód trzeba panią ratować.

— My-by choćby własnem zdrowiem radzi! — odparł Luśnia.

A tłumy znów zamruczały na potwierdzenie słów wachmistrza.

— Słuchaj Luśnia — rzekł Zagłoba, — W Kamieńcu mieszka medyk, Rodopuł. Pojedziesz do niego; powiesz mu, że pan generał podolski zaraz pod miastem nogę wykręcił i ratunku czeka. A gdy ów jeno za murem będzie, chwycisz go za łeb, wsadzisz na koń albo do worka, i przywieziesz jednym pędem do Chreptiowa. Konie każę co parę stajań porozstawiać i będziecie w skok jechać. Bacz tylko, byś go żywego dowiózł, bo nic nam po umarłym.

Pomruk zadowolenia dał się słyszeć ze wszystkich stron, Luśnia zaś ruszył srogiemi wąsami i rzekł:

— Już ja go dostanę i nie uronię aż w Chreptiowie!

— Ruszaj!

— Proszę waszej miłości?

— Czego jeszcze?

— A jakby potem skapiał?

— Niech skapieje, byle dojechał żyw! Bierz sześciu ludzi i ruszaj!

* **Poznań.** Pan Kindermann obchodzi ze swą małżonką 25-letni jubileusz srebrnego wesela. Dnia 29 b. m. o godz. 8 odprawi się nabożeństwo w kościele Bożego Ciała.

* **Z teatru.** Jutro odegraną będzie po raz pierwszy piękna komedya Fr. de Curel'a: »Lwia uczta«. Jak już donosiliśmy, utwór ten o podstawie socyologicznej, nader subtelnie obrobiony, na wskroś przepełniony ideą chrystyanizmu, wzniosłe musi wywołać wrażenie. Dla tego polecamy gorąco jutrzejsze przedstawienie i spodziewamy się licznego udziału publiczności. — W niedzielę po południu przedstawioną zostanie G. Zapolskiej »Małka Szwarcenkop« po cenach do połowy zniżonych. Jak słyszymy wybiera się na to przedstawienie cała okolica Poznania. — W niedzielę wieczorem odbędzie się pierwsze przedstawienie nader zajmującej sztuki pod tyt.: »Hulaj dusza!«

* **Wieś rycerską** Dombrówkę tuż pod Barcinem, w powiecie szubińskim, około 1000 mórg bardzo dobrej ziemi, nabył za pośrednictwem firmy Drwęskiego i Langnera, Centralnej Agentury Dóbr w Poznaniu, od pana Thieme — pan N Mukułowski z Czerniaka. Nabywcy »Szczęść Boże!«

* **Y. K. Turpfa,** znakomity artysta »transformacyjny«, który popisywać się będzie od niedzieli na sali ogrodowej teatru »Apollo«, jest Czechem. »Wiener Volskblatt« pisze o nim co następuje: »Dotychczas przyznawano we Wiedniu palmę pierwszeństwa w sztuce przemiany sławnemu Fregoli, kto jednak miał sposobność podziwiania rywala jego pana Turpfy, ten zawaha się przy osądzeniu komu przyznać wyższość. Zadziwiająca szybkość, z jaką Turpfa się przeistacza, oraz pewność siebie uwydatniająca się w mowie, ruchach i mimice wywołują entuzyastyczne oklaski; oklaski te wzmogły się jeszcze, gdy pod koniec przedstawienia Turpfa, jako Jan Strauss siadł do fortepianu i zagrał walca »Na falach Dunaju.«

* **Jesienne** kontrole wojskowe we forcie Roedera przy bramie Dębińskiej (dla m. Poznania, Jerzyc, Wildy, Św. Łazarza i Górczyna) odbędą się: Dnia 2 listopada o g. 8 dla rezerwistów piechoty prowincyalnej od A do F, dnia 2 listopada o godz. 10 od G do K, dnia 3 listopada o godzinie 8 od L do O, dnia 3 listopada o godz. 10 od P do S, dnia 4 listopada o godz. 8 od T do Z oraz dla rezerwistów oddziału kolei żelaznych, żeglarzy balonowych, telegrafistów i urlopników dyspozycyjnych. Dnia 4 listopada o godz. 10 dla rezerwy i urlopników dyspozycyjnych gwardyi i artyleryi polnej. Dnia 6 listopada o godz. 8 dla rezerwistów i urlopników dyspozycyjnych artyleryi pieszej i pionierów. Dnia 6 listopada o godz. 10 dla rezerwistów i urlopników dyspozycyjnych strzelców konnicy, trenu (ciurów), nosicieli chorych i piekarzy wojskowych. Dnia 7 listopada o godzinie 8 dla rezerwistów i urlopników dyspozycyjnych, lekarzy niższych stopni, pom. lazaretowych, pielęgniarzy chorych, aptekarzy, weterynarzy, marynarzy, rzemieślników wojskowych, żołnierzy roboczych, puszkarzy i aspirantów na płatników. — Ktokolwiek się nie stawi bez uniewinienia, lub stanie w innym czasie, a nie w tym, który oznaczony, będzie aresztem karany. Osobnych zawezwań królewska komendatura okręgowa nie podaje

* **Z pod Poznania.** Pisze nam jeden z przyjaciół naszego pisma: »Jest jeszcze wielu pomiędzy prostaczkami, którzy jakby się bali polskich składów, omijają je i sprawunki swoje załatwiają u obcych. Mówiąc o tem ze znajomymi, zawsze radziłem kupować u swoich. Lecz wielu z nich odpowiadało, że w niektórych polskich składach nie potrafią obejść się z kupującym. Są tacy zarozumiali kupczykowie, którzy obrażają się, gdy chłop na swój sposób zażąda towaru, ofukują go i każą mu iść kupować do sobie równych. Natomiast kupiec żyd obejdzie się z każdym grzecznie, umie tak pochlebiać i asystować polskim ludziom, że ci, tem ujęci, grosz swój ciężko zapracowany tam niosą. Taki kupiec udziela też chętnie informacyi, gdzie nabyć można tego, czego on nie ma na składzie. Oczywiście żyd poleci żyda. — Ja załatwiam wszystkie sprawunki u swoich i życzyłbym sobie, żeby każdy tak czynił. Z drugiej strony życzyłbym sobie też, aby polscy kupcy równie grzecznie postępowali z chłopem polskim, jak to czynią w większej części żydzi, a zapewnią sobie stałych odbiorców. »Czapką, papką i solą ludzie ludzi niewolą.«

* **Wilda.** Melchior Konieczny, 30-letni robotnik, napchał koniom, stojącym przy placu budowlanym, w pyski świeżo gaszonego wapna, od którego koniom spuchły języki i gardła, i dopiero po trzech dniach były zdatnemi do roboty; za to Sąd ławniczy skazał go na 3 miesiące więzienia, uważając to za niemiłosierne dręczenie zwierząt.

* **Wilda.** Pewien robotnik pociągniętym będzie do odpowiedzialności przed sądem karnym za to, że przy robotach kanalizacyjnych podburzał innych robotników i namawiał ich, aby urządzili bezrobocie, gdy im nie podwyższą płacy. Posunął się nawet do gróźb i za to będzie karany. (—) Ogrodnik, który zakładał klomby przed nowym gmachem szkolnym, zganiony przez jednego z członków dozoru szkólnego — zaprzestał dalszej pracy.

* **Św. Łazarz.** We wili p. Piotrowskiego założył p. Tuchołka pierwszą u nas fabrykę włoskich makaronów. Jestto nowość bardzo pożądana, bo nacóż my mamy pieniądz wysyłać za granicę, gdy sami mieć możemy takie same u siebie fabrykaty. To też niezawodnie fabryka ta mieć będzie odbiorców.

* **Jarmarki** przełożono: W Zaniemyślu z d. 24 paźdz. na 7 listopada. — W Krobi z d. 19 paźdz. na 13 listopada. — W Raszkowie z d. 19 paźdz. na 16 listopada. — W Środzie z 17 paźdz. na 21 listopada. — W Kopanicy na d. 5 grudnia. — We Wielichowie na d. 19 grudnia.

* **Buk.** Tak zwany bahnmeister na stacyi bukowskiej jadąc na lokomotywie pociągu towarowego w kierunku Poznania, spostrzegł dziecko bawiące się na torze. Zeskoczył z maszyny, chcąc je ratować, ale się poślizgnął i się skaleczył — dziecko maszyna, przejechawszy, zabiła.

* **Janówiec.** W Posługowie spaliła się młockarnia parowa maszynisty Panina — ale był tak ostrożny, że ją zabezpieczył w Tow. ogniowem.

* **Wągrówiec.** W sporze landrata z cechem szewskim w Łopiennie wydział obwodowy nakazał rozwiązanie cechu szewskiego.

* **W Gracu** w Styryi, uwięziono 27 obywateli miejskich za oszustwo w grze w karty. Trudnili się także t. zw. łapichłopstwem, tj. wciągali do miasta przybywających wieśniaków i fałszywemi kartami w grze obdzierali ich z pieniędzy. Widocznie karciarstwo jest chorobą powszechną.

* **Witkowo.** (Wiec ludowy). Odbyty w tym roku w Poznaniu wiec generalny, chybiłby celu, gdyby się nie wypełniało w poszczególnych powiatach najważniejszej uchwały o zwoływaniu wieców partykularnych. To też radość wielka panuje w mieście naszem, że d. 29 bm. odbędzie się wiec, który nas znowu na duchu podniesie i nowej doda odwagi w tej ciężkiej doli naszej. Tem bardziej podnieść wypada dojrzałość polityczną naszego społeczeństwa, że zgłosiło się do komitetu wiec urządzającego, mnogo mówców wszystkich stanów, a wielu gospodarzy z okolicy przychodziło pytać się, kiedy się wiec odbędzie. Ale i pod jeszcze jednym, nader ważnym względem zadowoli przyszły wiec witkowski uczestników, bo przemawiać będzie na nim i poseł nasz sejmowy, p. Grabski, a proszono o przybycie także i posła do parlamentu, p. dr. Komierowskiego. Pozna więc nasz lud posłów swoich, a posłowie poznają życzenia i bóle wyborców swoich, posłowie, którzy winni być apostołami między ludem, budzić samowiedzę polityczną, odwagę cywilną i rozum polityczny! — Szczęść Boże wiecowi witkowskiemu!

* **Kalendarz.** Sobota 28 października: Szymona i Judy, Tadeusza ap. Wschód słońca o godz. 6 minut 51, zachód o godz. 4 minut 36.

Obrona prawna.

* **Panu P. Z.** odpowiadamy: Na wezwanie komisarza obwodowego Pan na termin do niego stawić się nie potrzebujesz, lecz musisz mu Pan odpowiedzieć, że Pan się do stawienia do niego nie czujesz obowiązanym i swoje zeznanie tylko przed sędzią złożyć pragniesz.

Od Redakcyi.

* **Panu Rat. w Jank.** Odpowiedzi w »Obronie Prawnej« są bezpłatne. Przesłane nam 30 fen. przeznaczamy na »Czytelnie Ludowe«.

Berlin, 25 października 1899.
(Ciągnienie przedpołudniowe).
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 220 marek).

2 158 69 282 344 [500] 526 765 [300] 984 **1081** 119 429 [500] 729 834 919 **2161** 79 279 431 665 965 **3002** 31 50 [3000] 64 [3000] 179 204 307 558 623 67 747 71 892 951 4249 334 541 630 723 43 978 **5015** 79 163 [3000] 304 85 505 653 [3000] 721 829 946 **6093** 117 41 80 281 [500] 350 72 89 627 790 930 [1000] **7186** 305 580 608 59 733 90 984 8438 83 [500] 602 849 **9078** 81 94 102 4 326 459 686 759 948 72

10011 [300] 168 [1000] 74 209 363 493 546 92 688 984 **11066** 175 586 663 91 824 **12324** 425 503 19 36 636 88 756 63 814 **13167** 243 77 464 541 93 628 700 11 802 981 83 [300] **14007** 316 45 59 625 836 965 **15289** [500] 323 [3000] 439 514 76 706 19 71 825 [**10000**] 972 **16004** 331 41 489 [300] 98 566 84 799 836 94 **17053** 64 388 416 612 719 833 [3000] 65 **18058** [300] 87 131 71 438 [300] 524 662 68 915 94 **19101** 206 7

20090 221 542 640 711 99 826 **21010** 112 230 557 [300] 851 54 87 944 67 **22148** 72 74 376 488 656 **23029** 90 [500] 190 347 645 951 **24040** 138 768 96 928 65 **25123** 246 53 76 549 650 88 713 63 **26006** 184 341 459 74 85 [3000] 599 866 928 **27028** 71 80 167 91 [300] 456 697 774 [300] 802 **28207** 84 389 412 20 58 75 83 528 [3000] 622 753 844 [300] 48 75 **29230** 379 82 467 723 [3000] 50 **30223** 432 51 75 516 59 654 **31017** 54 70 119 416 [1000] 78 544 636 723 88 **32747** 833 53 [3000] 77 930 **33107** 231 [1000] 361 437 559 701 [300] 843 63 947 **34009** 85 87 144 493 973 **35183** 266 394 415 696 755 810 **36050** 496 502 680 92 774 909 **37278** 347 75 [1000] 406 55 517 605 94 753 976 **38269** 93 585 850 **39018** 46 69 219 93 392 445 528 701 11 925

40135 43 403 670 [300] 94 758 95 820 92 **41009** 66 152 316 93 435 37 905 95 **42015** 53 97 122 322 45 438 647 741 970 **43021** 59 363 484 96 670 71 783 819 **44035** 177 561 684 807 996 **45098** 145 87 301 21 61 572 728 950 **46173** 205 9 334 409 707 19 [500] 838 **47374** 86 475 [500] 94 506 17 888 923 87 **48021** 422 654 742 71 74 850 82 932 84 **49024** 128 52 62 202 396 501 [**30000**] 754 920 [1000] 25 84

50121 216 [300] 389 [300] 424 26 42 510 48 86 600 709 55 805 24 [300] 79 938 53 88 **51116** 67 271 389 496 [300] 532 46 [1000] 692 93 749 971 97 **52037** 546 696 703 53 826 50 965 82 **53000** 281 302 43 [300] 544 66 752 818 **54041** 55 77 131 648 906 76 **55006** 164 84 [300] 207 50 359 79 745 806 22 46 996 **56090** 160 215 37 373 [300] 408 51 587 646 99 992 **57052** [500] 85 255 355 527 36 89 793 **58124** 32 70 378 [500] 411 46 695 [1000] 816 27 906 **59057** 165 535 49 625

60006 14 31 38 [300] 164 [3000] 214 35 55 306 593 692 709 29 992 **61111** 285 538 624 26 767 941 [1000] 99 **62019** 31 232 450 772 810 940 50 **63194** 713 69 800 920 **64106** 267 438 67 695 979 **65102** 3 50 [3000] 315 469 537 97 648 727 40 949 **66007** 230 357 421 533 94 680 [3000] **67005** 166 233 [300] 57 367 88 651 89 848 928 **68097** 108 365 414 85 504 731 35 **69139** 360 485 539 77 744 [300] 89 846 53

70016 40 88 234 399 438 575 [300] 922 **71132** 99 238 532 660 732 875 92 **72000** 38 76 296 351 [3000] 492 882 927 97 **73019** 177 256 83 413 28 50 647 89 712 852 **74055** 192 99 [300] 409 18 80 511 47 614 21 91 721 930 [500] **75037** 111 85 353 501 874 915 **76503** 86 88 639 [300] 78 97 772 [3000] 851 **77024** 27 176 287 **78172** 245 302 526 608 805 **79029** 222 433 719 817 68 970 87

80183 [300] 768 85 844 **81016** 105 51 200 [1000] 21 [3000] 317 47 [500] 56 418 25 665 771 894 958 **82001** 29 33 112 200 320 429 659 83 928 86 **83438** 653 788 971 **84032** 61 68 116 43 48 [3000] 53 594 650 764 85 **85118** [300] 336 82 477 623 710 914 45 **86048** 297 325 83 [300] 475 555 737 44 71 800 34 983 **87119** 384 538 [500] 622 724 918 40 **88090** 99 204 [500] 16 80 335 [300] 457 514 649 [300] 744 808 901 **89162** 387 507 707 804 24

90096 153 77 311 69 [500] 404 42 579 83 [500] 91 702 9 900 1 53 72 **91035** 75 85 277 341 623 [3000] 78 945 97 **92119** [500] 246 92 349 473 590 662 820 954 **93030** 98 104 283 551 641 54 739 839 58 85 908 15 **94003** 180 423 523 [500] 873 **95173** 221 419 782 839 903 36 **96095** 102 232 82 92 99 497 945 **97105** [500] 46 295 556 66 81 901 [1000] 42 **98011** 15 202 438 50 654 88 852 941 50 **99071** 141 [300] 302 41 594 [1000] 619 50 872 985

100104 240 60 356 84 473 545 604 64 811 17 [300] 35 80 **101**070 144 98 374 430 50 63 572 611 24 67 **102**028 201 31 39 97 454 [3000] 541 49 630 41 66 889 904 17 **103**023 91 435 760 860 923 29 76 **104**129 297 445 502 670 909 **105**266 386 418 40 88 [500] 602 988 **106**025 42 308 531 55 703 927 **107**125 259 330 86 704 72 845 **108**067 220 29 300 411 681 716 41 893 [**15000**] 940 **109**027 58 67 124 85 480

110123 224 36 [3000] 53 72 699 908 **111**235 **112**003 5 206 82 368 438 865 **113**016 128 66 278 442 [300] 727 [500] 839 45 68 936 95 [300] **114**122 29 34 58 60 203 54 [3000] 373 428 70 551 80 84 715 854 931 **115**012 194 516 663 99 708 20 826 988 96 [3000] **116**195 222 [3000] 54 410 694 726 56 63 97 805 **117**072 88 220 [300] 93 589 633 73 78 788 867 79 998 **118**123 36 290 530 609 742 46 57 969 **119**205 332 441 671 804 926

120171 334 42 [300] 67 424 646 884 956 **121**107 23 26 56 94 98 236 340 437 507 13 31 49 627 55 85 703 59 929 75 87 95 **122**126 369 416 765 829 40 **123**320 67 434 524 638 63 74 958 **124**083 299 427 90 647 789 932 **125**109 45 84 309 441 587 613 37 789 **126**024 92 105 31 [300] 37 82 324 32 802 [300] 50 [500] 965 **127**235 [3000] 330 64 495 552 653 754 815 26 904 45 **128**168 92 225 91 300 [3000] 87 579 710 801 24 42 51 **129**050 117 28 29 332 403 604 770

130051 57 393 625 763 912 98 **131**025 38 192 207 370 96 816 29 **132**038 [500] 65 76 86 289 [500] 526 37 [300] 841 974 **133**079 206 [300] 34 460 90 589 607 702 99 903 [300] 31 53 **134**061 150 65 74 420 24 [1000] 35 713 94 847 60 [500] 989 **135**426 586 734 81 87 906 **136**010 459 512 618 86 724 [500] 34 37 71 821 917 92 **137**085 414 515 624 706 857 60 **138**093 249 330 503 630 34 775 925 **139**079 106 352 467 88 [1000] 712 [500] 88 807 [300] 17 943

140061 145 207 352 [300] 464 652 772 900 **141**091 160 271 316 34 74 518 53 600 22 [300] 748 863 [3000] **142**171 279 347 700 **143**161 84 [300] 255 504 921 **144**000 [1000] 34 148 60 [500] 272 336 38 418 623 63 97 **145**019 27 38 39 258 [500] 88 94 316 [500] 575 618 **146**184 235 93 410 622 63 [1000] 810 14 94 **147**195 200 13 399 460 703 14 884 927 **148**183 95 244 [500] 309 76 88 431 543 99 635 37 82 [300] 907 [1000] 42 63 **149**057 [300] 164 230 634 93 701 68 873

150027 497 [500] 525 [1000] 80 637 727 808 953 **151**071 171 221 80 375 433 59 64 [300] 82 552 840 924 **152**052 88 130 375 [1000] 402 512 74 654 74 82 704 [500] 49 84 831 67 [1000] 88 **153**018 57 164 203 67 336 84 425 83 560 778 [500] 812 55 **154**030 111 66 459 558 78 85 755 868 69 **155**216 49 78 363 70 502 11 718 57 833 53 945 **156**013 [500] 195 655 725 884 972 **157**032 [300] 69 91 165 213 490 557 **158**017 [1000] 45 144 335 48 52 469 793 909 27 **159**044 206 [1000] 410 51 [500] 517 635 92 836

160009 518 610 68 718 34 956 68 **161**146 74 527 [3000] 64 642 87 826 [300] 38 **162**115 522 [300] 31 88 [3000] 99 648 722 868 71 **163**097 258 93 403 519 79 633 742 88 865 79 905 13 36 **164**023 76 [3000] 186 360 [300] 528 756 77 942 **165**139 346 544 612 786 **166**109 26 450 84 543 623 727 825 61 [300] **167**213 504 44 614 818 906 23 27 **168**014 65 103 445 576 641 757 895 963 **169**027 188 239 388 442 62 687 829 915 18 49

170345 54 59 530 54 611 **171**055 104 248 69 73 [300] 474 543 603 [500] 8 807 **172**468 848 95 912 31 **173**242 400 69 513 760 924 38 **174**050 274 82 [1000] 303 61 421 36 42 82 655 717 854 909 **175**217 [1000] 23 48 301 98 512 608 **176**057 271 881 [300] 943 **177**089 125 226 403 [1000] 877 90 [300] 96 913 47 [500] **178**171 240 [1000] 49 466 513 730 804 78 904 **179**082 142 87 [500] 89 292 604 721 828 84 908

180063 [500] 146 88 93 227 86 [1000] 333 516 22 757 **181**057 133 46 359 [300] 460 565 71 [1000] **182**007 90 159 71 299 363 435 50 70 506 674 892 912 **183**095 237 44 468 90 523 98 618 757 845 **184**020 73 254 97 [500] 575 959 **185**000 148 82 274 621 942 **186**026 82 145 56 249 [300] 53 310 38 56 80 515 827 901 **187**117 240 483 589 [500] 655 66 [300] 94 759 929 64 **188**078 88 138 612 867 **189**158 305 [1000] 602 94 713

190030 273 [300] 434 35 [300] 777 99 872 954 **191**599 709 **192**179 [500] 214 44 60 88 346 63 526 609 700 32 47 833 42 902 **193**060 130 282 86 304 533 79 96 693 764 954 **194**140 241 76 462 635 818 88 **195**255 353 68 410 72 539 640 44 716 978 **196**183 540 926 74 **197**122 26 [500] 320 70 620 754 [500] 840 932 **198**016 89 108 37 92 685 771 916 42 [3000] **199**197 478 515 75 616 83 [500] 819 [1000]

200109 210 423 536 [3000] 639 83 99 [3000] 792 848 86 936 [500] **201**090 271 [1000] 73 401 555 651 788 887 961 **202**036 57 91 130 207 300 578 **203**013 84 119 267 334 79 [300] 406 39 96 525 796 923 [500] **204**082 133 318 41 512 58 809 64 74 92 **205**022 224 310 404 553 [300] 680 [1000] 842 92 934 **206**024 37 123 74 88 337 454 548 856 909 60 **207**030 67 613 730 57 85 [500] 920 **208**013 48 [**200000**] 231 74 301 487 592 862 73 937 71 **209**402 37 616 784 993

210144 91 [3000] 94 324 32 48 663 924 [1000] 43 98 **211**249 56 76 336 72 433 73 505 86 620 31 [3000] 888 **212**035 270 [3000] 86 666 723 **213**415 16 506 790 96 825 **214**056 69 663 96 **215**052 192 209 37 401 601 736 46 56 60 855 **216**046 60 [300] 300 580 715 23 31 42 **217**019 87 350 [1000] 71 434 562 [1000] 940 84 **218**063 102 203 58 306 74 408 514 28 676 701 918 40 **219**255 98 456 [300] 74 528 54 638 752 93 916 43 [500] 65

220082 200 [300] 83 347 432 529 50 766 803 918 [500] **221**039 270 537 611 96 768 [300] 895 957 80 [3000] **222**009 104 9 37 88 96 359 402 25 89 648 951 **223**079 137 318 33 87 582 [500] 778 819 73 974 **224**259 364 423 850 72 **225**083 215 352 540

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 500 000 Mk., 1 zu 200 000 Mk., 2 zu 150 000 Mk., 2 zu 100 000 Mk., 2 zu 75 000 Mk., 2 zu 50 000 Mk., 1 zu 40 000 Mk., 6 zu 30 000 Mk., 20 zu 15 000 Mk., 42 zu 10 000 Mk., 77 zu 5000 Mk., 1096 zu 3000 Mk., 1195 zu 1000 Mk., 1399 zu 500 Mk.

Berlin, 25 października 1899.
(Ciągnienie popołudniowe).
(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 220 marek.)

17 75 90 165 95 378 402 87 543 838 [1000] 83 96 936 1115 59 208 425 98 616 825 931 **2188** 210 78 96 532 611 21 949 63 94 **3071** 76 167 237 381 805 55 933 [3000] 91 **4031** 75 170 347 89 445 51 588 620 745 75 86 805 905 **5018** 152 238 302 40 411 57 501 8 16 618 723 847 948 99 **6140** 224 484 563 914 **7214** 92 304 402 32 707 970 89 **8075** 231 489 546 768 80 924 **9007** 105 26 57 84 205 591 628 47 711 861 [1000] 91 920

10055 96 316 557 744 **11011** [1000] 23 212 320 32 [500] 40 89 518 624 701 812 913 29 **12199** 435 42 551 624 703 4 98 808 918 92 **13053** 127 [1000] 206 92 383 [500] 450 614 744 817 58 70 943 44 **14137** 207 88 467 589 92 689 967 [300] **15092** 291 [3000] 806 27 [300] 984 **16071** 80 260 353 427 626 79 853 **17066** 111 37 [3000] 42 285 711 84 932 61 **18093** 266 511 [1000] 605 851 978 **19077** 391 401 19 98 509 38 794 859 62 77 [500] 88 936

20033 [300] 98 157 438 714 72 82 [500] 808 964 [500] **21078** 184 204 76 412 [3000] 83 620 791 874 910 66 [300] **22154** 94 200 23 88 659 82 [500] 712 29 886 **23133** 216 538 713 901 34 **24266** 372 725 982 **25039** 208 82 83 348 [3000] 574 614 39 802 19 31 **26017** 121 204 331 465 68 506 646 [1000] 774 919 [3000] 21 **27074** 159 270 375 489 528 69 81 93 623 88 94 932 **28028** 156 211 [300] 393 [1000] 454 743 827 920 **29038** 117 78 225 79 [500] 317 690 880

30082 99 111 78 80 323 82 [500] 673 853 70 990 **31039** 224 96 324 29 99 436 43 800 993 **32456** 593 667 721 87 92 907 **33186** 240 389 615 **34158** 247 79 317 47 406 44 60 [500] 71 [300] 568 77 700 **35036** 133 [500] 79 224 554 63 734 873 **36034** 269 508 604 709 862 904 **37084** 89 94 127 283 931 **38184** 93 247 306 725 982 [300] **39202** 440 73 515 25 [300] 608 [300] 32

40018 96 579 **41029** [300] 153 57 58 90 329 36 414 25 76 511 65 731 64 **42048** 435 48 [300] 576 96 703 833 981 **43118** 286 [300] 301 410 14 18 68 78 [**3000**] 506 92 702 91 [1000] 830 59 909 44 56 **44245** 327 54 60 507 55 683 931 **45001** 40 262 330 697 709 84 818 63 944 [300] 95 **46015** 118 289 317 442 [3000] 98 643 722 36 847 89 905 48 98 **47071** 126 485 686 95 704 858 **48084** 157 292 335 714 22 851 **49095** 191 94 [300] 270 300 24 30 41 424 66 514 33 85 [300] 96 661 80 979 97

50201 306 14 19 499 [3000] 526 921 81 **51107** [1000] 566 89 [3000] 665 716 42 50 803 78 **52100** 67 203 26 54 607 16 53 731 910 **53184** 229 67 [500] 416 617 881 976 **54007** 57 213 410 69 562 616 704 34 36 809 15 [500] **55081** 210 345 457 64 600 16 85 **56037** [1000] 41 97 214 684 738 846 96 **57019** 35 119 67 259 301 85 583 759 927 30 **58266** [300] 536 92 706 49 **59024** 81 227 35 [1000] 483 816 952

60089 100 86 223 419 [1000] 547 59 79 791 98 856 941 **61046** [500] 52 220 36 333 68 442 93 652 75 88 **62044** 62 304 444 57 74 827 900 **63035** 198 217 19 54 [3000] 77 417 576 [300] 85 [500] 654 701 85 **64397** 629 887 975 91 [500] **65023** 325 74 534 876 **66190** 225 312 44 410 52 [300] 536 47 77 634 69 790 835 **67196** 283 535 **68090** 292 95 501 39 824 53 **69022** 239 560 76 650 803

70093 280 359 490 604 [300] 64 72 779 820 952 **71028** 46 566 754 63 89 830 **72026** 56 62 201 365 409 558 805 80 **73004** 65 91 442 790 988 **74006** 54 174 663 89 776 913 [300] **75120** 385 94 433 590 827 **76033** 127 43 287 305 11 30 415 592 653 707 **77012** [3000] 228 45 82 341 502 73 782 835 994 **78098** [300] 456 [3000] 582 611 18 [300] 707 833 45 99 **79008** 217 39 635 721 834

80011 126 79 236 406 12 644 79 722 40 832 88 [1000] **81035** 209 395 402 561 642 [300] 98 [300] **82004** [300] 25 129 282 330 421 588 621 751 [300] 857 933 **83024** 364 401 54 726 872 936 **84024** 112 58 63 213 88 470 619 23 702 56 65 74 894 **85095** 219 41 304 96 665 80 **86071** [300] 423 47 583 669 83 806 923 **87120** 63 441 98 570 646 787 937 86 **88040** 119 254 414 80 [1000] 595 96 [500] 944 47 **89068** [1000] 200 34 349 76 535 826 60 944

90025 105 31 51 283 423 719 820 [300] 33 **91143** 206 404 22 506 78 95 630 730 **92006** 51 295 387 403 23 523 85 **93079** 335 883 **94043** 77 153 313 427 518 20 50 [300] 54 834 58 909 27 **95016** 210 18 358 446 95 607 760 99 826 **96351** 453 526 60 664 75 720 50 **97090** 391 486 662 920 89 **98052** 82 314 423 40 618 25 712 [300] 22 99 908 38 **99051** 77 98 212 [3000] 310 404 12 38 721 [1000]

100117 295 308 503 97 789 899 943 **101**098 407 29 891 **102**076 140 249 810 934 **103**172 216 63 76 335 831 71 78 79 **104**393 421 32 574 91 658 917 **105**076 116 [500] 27 207 12 49 81 99 484 534 657 [300] 775 870 944 **106**260 401 11 50 567 90 [300] 614 745 854 990 **107**063 207 498 681 724 36 939 **108**017 195 430 768 917 **109**102 33 52 212 543 72 86 620 728 877

110024 72 178 351 562 84 601 25 45 760 81 **111**050 69 139 212 25 496 758 885 931 **112**172 292 35 [3000] 444 75 512 645 70 746 99 998 [500] **113**000 14 [300] 18 75 208 43 513 636 708 53 841 70 932 34 **114**165 97 262 319 55 422 638 902 53 **115**038 100 [1000] 217 56 328 502 19 31 853 73 79 [500] **116**348 541 633 702 987 **117**044 119 36 308 79 [300] 80 576 728 812 83 [500] 927 **118**037 207 97 461 520 84 849 922 **119**029 73 111 246 [1000] 438 [3000] 52 506 37 929 82

120003 53 72 102 224 97 472 535 96 809 62 97 **915** **121**023 62 131 44 47 66 283 376 417 36 584 658 [300] 77 83 [1000] 98 750 70 **122**068 271 [500] 90 340 54 493 597 718 [1000] 891 954 76 **123**123 73 583 884 **124**064 262 310 526 92 630 719 802 55 **125**310 23 52 404 522 63 [1000] 912 27 68 **126**051 543 45 732 35 823 98 **127**165 438 [300] 52 62 611 963 [500] 64 **128**108 210 27 58 569 708 870 [3000] **129**021 158 283

130278 331 401 84 535 [3000] 83 604 73 898 923 **131**046 191 517 [**50 000**] **132**146 62 368 469 597 877 917 42 **133**209 74 307 642 765 864 905 [3000] 80 **134**034 247 56 515 32 666 [500] 933 88 92 **135**023 129 219 471 504 78 602 4 64 [300] 755 78 961 **136**035 149 61 271 [500] 77 524 82 95 691 719 810 23 63 930 **137**051 108 240 43 348 432 76 574 620 [500] 712 13 65 91 892 [1000] 981 **138**034 150 348 [300] 430 89 567 707 89 [300] 855 943 **139**024 [300] 85 146 54 539 941 [300]

140134 318 [500] 481 534 [500] 63 888 916 22 **141**379 **142**070 511 42 63 685 731 41 44 76 **143**199 227 96 698 [300] 741 51 **144**093 201 356 542 660 728 [3000] 847 998 **145**196, 206 345 491 568 910 28 **146**133 297 319 490 595 641 746 95 809 36 50 96 900 54 75 **147**134 279 370 680 [300] 867 87 **148**219 65 340 495 539 49 745 848 52 57 933 72 **149**003 36 [500] 246 725 907 20

150188 216 513 672 725 880 944 **151**012 44 149 [1000] 228 402 545 72 [300] 643 710 897 972 74 **152**133 289 304 51 449 542 613 917 54 **153**024 234 485 591 652 754 876 927 30 47 **154**093 115 [**5000**] 209 427 65 527 40 712 803 [3000] 52 **155**073 231 75 94 379 459 573 609 27 981 **156**275 559 85 641 87 704 [300] 27 66 812 37 [1000] **157**004 [300] 17 104 53 [1000] 87 267 310 445 797 **158**072 87 136 43 244 312 88 445 597 643 77 790 833 61 932 **159**047 244 46 551 682 709 882 971

160028 30 [**5000**] 147 79 597 324 27 722 980 [3000] **161**110 633 46 50 860 905 84 **162**015 68 157 [500] 364 83 452 65 79 698 861 93 **163**004 124 250 59 85 86 301 38 [500] 84 448 79 95 527 679 825 983 **164**197 22 246 485 [1000] 610 894 **165**170 235 83 322 70 488 560 65 83 736 41 824 **166**027 150 433 704 837 959 97 [3000] **167**408 38 508 707 989 **168**453 560 635 770 77 826 931 [500] 33 **169**081 192 323 60 86 [3000] 412 64 66 526 606 63 724 48 89 850 922 **170**218 349 98 521 57 719 [**10 000**] 926 40 **171**035 286 322 [500] 56 [500] 96 549 71 827 [300] 855 963 93 **172**102 434 67 76 611 27 34 44 725 837 918 29 **173**053 80 343 415 537 621 868 **174**042 249 86 538 679 **175**002 130 48 49 71 72 321 64 82 546 756 81 843 **176**017 156 60 232 73 327 547 715 983 **177**020 214 502 43 63 634 42 747 817 18 24 **178**067 [500] 137 52 241 95 99 440 502 46 684 94 **179**036 117 212 29 551 93 [3000] 884

180151 61 336 426 97 625 975 **181**017 19 107 374 420 736 97 **182**028 472 567 708 **183**207 51 335 488 590 16 666 [300] 97 870 **184**122 94 291 483 86 888 830 68 85 95 988 **185**049 485 501 17 [300] 89 786 [1000] 892 992 **186**616 81 776 980 **187**069 110 244 77 438 533 97 720 819 33 82 979 **188**496 507 653 80 942 75 86 [1000] **189**032 67 104 20 560 725 50 861

190040 235 385 482 725 938 81 **191**136 356 59 466 77 520 69 80 [500] 632 791 963 **192**150 335 88 696 [1000] 730 934 **193**014 124 202 15 532 618 829 44 68 88 947 66 86 **194**087 175 592 885 **195**109 369 533 589 803 12 40 **196**043 553 614 77 852 55 78 **197**363 404 [300] 13 24 33 69 540 80 850 **198**081 182 242 94 [1000] 419 84 571 809 **199**144 87 203 60 [300] 77 [500] 419 644 55 72 [3000] 76 [300] 859

200149 211 [300] 16 40 301 2 91 436 91 662 95 708 [500] 40 94 989 **201**004 34 135 76 81 244 339 545 96 665 798 816 65 72 920 **202**191 368 527 820 26 84 964 **203**058 61 105 611 80 828 **204**016 24 302 410 528 [300] 35 60 711 875 819 917 54 55 **205**196 233 394 462 524 38 656 794 949 **206**115 270 458 532 654 983 **207**024 59 135 234 40 384 411 72 82 504 **208**059 179 243 85 619 842 968 92 **209**069 478 [3000] 98 536 73 742

210057 521 671 762 822 **211**018 40 183 284 376 77 89 438 918 **212**186 533 71 89 740 **213**072 683 754 975 [1000] **214**049 146 [1000] 301 67 415 52 92 514 36 903 22 **215**156 271 304 47 483 597 788 942 **216**306 97 777 872 918 50 82 **217**010 16 151 498 631 716 55 942 **218**133 227 444 733 980 **219**112 58 237 50 54 409 21 30 580 608 10 701 4 813 928 58

220115 51 311 566 70 612 727 **221**252 90 92 345 82 413 623 68 777 938 **222**190 278 93 408 859 **223**097 [300] 207 366 507 [1000] 49 877 **224**211 44 511 602 [1000] 59 711 936 **225**025 196 342 407 [3000] 594

Im Gewinnrade verblieben: 1 Gewinn zu 500 000 Mk., 1 zu 200 000 Mk., 2 zu 150 000 Mk., 2 zu 100 000 Mk., 2 zu 75 000 Mk., 1 zu 50 000 Mk., 1 zu 40 000 Mk., 6 zu 30 000 Mk., 20 zu 15 000 Mk., 41 zu 10 000 Mk., 75 zu 5000 Mk., 1067 zu 3000 Mk., 1161 zu 1000 Mk., 1363 zu 500 Mk.

Olbrzymi Dom Towarowy

K. IGNATOWICZ, Poznań,

I wchód: ul. Wrocławska 4. II wchód: Jezuicka 10

poleca **wszelkie nowości** stósowne na każdą porę roku: **Półsukienka** za metr 45, 65, 68, 75 fen. i droższe. **Sukna** damskie, **Crêpy, Cheviots, Foule** itd. 65, 75, 90, 100 do 400 fenig. **Materye w deseń** (fantazyjne), **Mohairy, Ramagé, Mattlasse, Rypsy, Frisé** itd. za metr 0,52½, 0,65, 0,75, 0,80, 0,90, 1,00, 1,05, 1,20, 1,35, 1,50 do 6,00 mrk. **Materye** angielskie za metr 1,15, 1,20, 1,35, 1,50, 2,00, 2,25 do 5,00 mk. Czarne **materye na suknie** kolosalny wybór. **Balowe materye** na suknie. **Materye na pokrycia** szerok. 100:150 cm. za metr 1,50, 1,80, 2,00, 3,00. 4,00 do 7,50 mrk. **Jedwabie, atlasy, aksamity, plusze i welwety. Inlety, płótna, dreliszki, perkale** oraz wszelkie inne **materye pościelowe.** — **Bieliznę** męzką, damską i dziecięcą.

Całe wyprawy w wszelkiej cenie. (6801

Biblioteka Powieści

zamieszcza obecnie następujące nader interesujące powieści:

„Tajemnica przepaści“
przez E. Richebourga.

„Syn przemytnika“ przez Myriela. **„Królowa Jadwiga“** powieść historyczna z XIV wieku

Najtańsze i w treść najobfitsze pismo powieściowe polskie.

Tygodniowo dwa arkusze druku. Oprócz powieści w każdym numerze: „Z bieżącej chwili,“ kronika, w której omawia się ważniejsze fakta społeczne, literackie, artystyczne i polityczne. „Rozmaitości,“ „kącik humorystyczny,“ „szarady“ itd.

W przyszłem ćwierćroczu zamieścimy również powieść historyczną z czasów Władysława Jagiełły p. t. „Królowa Sonka“ oraz kilka humoresek.

Rocznie 15—18 tomów zwykłego formatu książek.

Cena ćwierćroczna wynosi na wszystkich pocztach niemieckich, w Poznaniu: w ajencyach i księgarniach

tylko 75 fenigów.

Numery na okaz darmo i franko.

Fr. Chocieszyński,
drukarnia, Poznań, ulica Wodna nr. 15.

Najsławniejszy obecnie artysta sztuki przemiany.

Y. K. Turpfa
przybywa.

Turpfa grywał jako artysta „przemiany“ oraz przemianowy wirtuoz fortepianowy przed licznymi monarchami Europy.

Jedyne najtańsze i najrzetelniejsze

Źródło zakupna
zegarków i biżuteryi.

Zegarki srebrne klucz. cyl. lub rem. cyl. na 6 kam. po 9,50, 10,60, 12, 14, 16 mk., na 10 kam. po 12, 14, 16, 18, 20 mrk., z wizerunkiem matki Boskiej po 13, 15, 17, 19, 21, 25, 30 mrk. **Zegarki złote damskie** po 18, 20, 25, 30 do 110 mk.

złote para po 10, 15, 20 i 25 marek.

Każdy zegarek jest obciągniony i na sekundę uregulowany, gwarancya 5-letn. piśmien.

Kolczyki, broszki, pierścienie, bransoletki w olbrzymim wyborze. Obrączki ślubne złote para 13, 15, 18, 20 do 70 mk. Kto u nas nie zakupuje sam sobie winien. Co się nie podoba odbieramy choć po dłuższym czasie, więc nie ma ryzyka. Podziękowania codziennie nadchodzą. (2359

Cennik bogato ilustrowany darmo i franko.

M. Szczepaniak i Spł. w Krotoszynie, rynek.
Największy skład polski i pracownia.
Obstalunki wysyłamy w najdalsze strony odwrotnie.

Piekarni na dużej wsi, lub na małem mieście, w dobrym biegu, szuka się celem kupna lub dzierżawy. Of. do eksped. Wielkopolanina“ pod nr. 2548.

Maszyna do korkowania butelek i maszyna do mycia butelek jest zaraz na sprzedaż. **Skowroński,** skład cygar, Jerzyce, ul. Kościelna nr. 41. (2607

Właśnie co opuścił prasę drukarską:

Kalendarz Maryański

na rok Pański
1900

z licznemi rycinami i wielu dodatkami.

Cena 60 fen., z portoryum 70 fen.

Adresować należy:

Fr. Chocieszyński, drukarnia
w Poznaniu, ul. Wodna nr. 15.

Kit Plüss-Staufera

najlepszy do kitowania potłuczon. przedmiot., po 30 i 50 fen. polecają w Poznaniu; F. G. Fraas Nachf., ul. Szeroka 13 i Półwiejska 39, J. Czepczyński, Drogerya Centr., St. Rynek 8. W Czempiniu: Jan Koczwara, drogerya. (1080

Wszelkie **instrumenta muzyczne** i samogrające **werki muz.** itp. dobre i tanie rozsyła **Moritz Hamm,** Markneukirchen i./S. Cenniki ilustr. darmo.

Słoninę

soloną i wędzoną
poleca najtaniej (4859
I. H. Moses,
Wąbrzeźno (Briesen W. Pr.).

Panie

znajdą miłe, troskliwe i dyskretne schronienie u pani **Zbyszewskiej,** akuszerki w Bydgoszczy ul. Średnia nr. 10. (2425

Dominium Zbrudzewo
p. Śrem ma na sprzedaż (2481
ca. 2 miliony sztuk

wysadków

najlepszej wiciny koszykarskiej (Salix viminalis) po 1,25 mk. tysiąc fr. dworzec Śrem.

Kto chce osięgnąć w krótkim czasie zwarte remizy dla zwierzyny, temu zaleca się zakładanie remiz z wiciny koszykarskiej, która rok rocznie do 2 i 3 mtr. wyrasta i piękny dochód odrzuca. Przy większem zamówieniu dołącza się dokładny opis kultury.

Ogłoszenie!

Oznajmiam, iż na powiat chodzieski (Kolmar) i na powiat wągrowiecki mam dwa stęplowane

ogiery,

które się u mnie **(Dominium Zbyszewice)** znajdują:

1) Nazwa, pierwszego jest: „Birkin Conqueror,“ czystej zimnej krwi, Shire horse, sprowadzony z Anglii. 5 lat stary, maści skaro-gniadej, kosztował 3000 marek.

Cena stanowienia 16 mk.

2) „Titus“ (nazwa drugiego) pochodzenia Trakeńskiego. Ojciec jego zwał się Julial z królewskiej poznańskiej stadniny w Gnieźnie i matki rasowej. Maści ciemno-kasztanowatej bez żadnych innych odmian, 4 lata stary. Kosztował jako źrebię odsadzone 1000 mk.

Cena stanowienia 12 mrk.

Przeznaczony czas do stanowienia:
Przed poł. od 8—10 godz.
Po połud. od 2—4 godz.

Lubownikom wolno oglądać ogiery każdego czasu. (2613

Gumprecht.
Zbyszewice per Pawłowo powiat Chodzieski (Kolmar).

Doświadczony

monter,

obeznany dokładnie z montowaniem machin i urządzeń fabrycznych, znajdzie u mnie stałe, dobrze płatne załęcie. (2582

Witold Zakrzewski,
inżynier cywilny,
Poznań, św. Marcin nr. 10, I pt.
Uprasza się o zgł. piśmienne.

Szukam miejsca zaraz lub od 1 stycznia r. b. za **borowego** który się zna zarazem na hodowli bażantów i pszczół, mogąc się okazać odpowiedniemi świad Oferty upraszam nadesłać pod adresą **Adam Jendrzejewski,** Budzyńskie przedmieście p. Chodzież (Kolmar i./P.) (2604

Cukrownia w prowincyi poznańskiej szuka na dobrą płacę natychmiast zdolnego i trzeźwego

palacza

(Vorheizer), który zajmował już podobne stanowiska i włada obu językami krajowymi. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolánina pod nr. 2577.

Bednarz

żonaty znajdzie miejsce od 15 listopada rb. w **domin. Wałyczu.** Zgłoszenia z odpisem świadectw do Dom. Wałycz per Wąbrzeźno (Briesen W. Pr.)

Ucznia

ze stósownem wykształceniem przyjmie zaraz **St. Morawski,** handel korzeni, win i destylacya w Gnieźnie. (2n08

Rękawiczki. Krawaty.

Czapki. Kapelusze. Szelki.

Parasole. Laski.

Bieliznę męzką. Koszule i Gacie wełn.

Szkarpetki. Kalosze ruskie. Pantofle.

Portmonetki.

Guziki do mankiet i do gorsu.

Ceny nizkie lecz stałe. Usługa rzetelna.

958) **C. ADAMSKI,**
Poznań (Bazar).
Fabryka czapek i rękawiczek, założ. w r. 1854.

Adolf Bottenberg & Mertens,

Barmen - Wichlinghausen,
fabryka i dom wysełkowy,

polecają **dla sprzedających:**

Koszule i koronki do bielizny za	1 kg.	3,90—14,00	mk.
Koronki do majtek za	„	3,90—16,00	mk.
Koronki do rolosów i firanek	1 metr	0,05— 1,14	mk.
Koronki tiulowe i do sukien czarne	„	0,24— 0,40	mk.
„ „ „ białe i kremowe	„	0,05— 0,33	mk.
Hafty festonowe białe i kolorowe	„	0,07— 0,60	mk.
Mydło oszczędne za funt =	5 kawałków	0,20	mk.
Mydło łojowe perfumowane „ „ =	4 „	0,14	mk.
„ migdałowe „ „ =	7 „	0,40	mk.
„ żółciowe „ „ =	10 „	0,55	mk.
„ bursztynowe nr. 791 „ tuzin =	12 „	0,80	mk.
„ lanolinowe „ 514 „ „ =	„ „	0,85	mk.
„ glycerynowe „ 816 „ „ =	„ „	0,85	mk.
„ kwiatowe „ 525 „ „ =	„ „	1,—	mk.
„ piżmowe „ 303 „ „ =	„ „	1,10	mk.
„ smołowe „ 788 „ „ =	„ „	1.90	mk.
„ dla dzieci „ 337 „ „ =	„ „	2,30	mk.
„ różano-glycer. „ 818 „ „ =	„ „	2,40	mk.

Delikatne mydła toaletowe perfumowane:

Mydło różane nr. 326				
„ rezedowe „ 327	„ „ =	„ „	1,90	mk.
„ heliotrop „ 228				

Paniminowe mydła toaletowe:

Mydło fiołkowe „ 351				
„ bez „ 352				
„ woń siana „ 353	„ „ =	„ „	2,30	mk.
„ marzana „ 354				
„ różane „ 355				

Nadzwyczaj delikat. mydła toaletowe perfumowne.

Mydło liliowo-mleczne „ 310				
„ bez „ 317	„ „ =	„ „	4,—	mk.
„ lanuszk. „ 315				

Nie sprzedaje się z żadnego gatunku poniżej funta albo tuzina.

Karton próbowy, zawierający po kawałku z każdego wymienionego tu gatunku, 1,80 mk.

Szelki, mydła i t. d. przesełamy również na próbę pojedyńczo po cenach hurtownych za zaliczką pocztową.

Uprasza się o ile możności o niemiecką korespondencyą.

Baczność!

Korzystne zakupno!

Słoiki do konserwów	po	5 fen.
Filiżanki porcelanowe	po	10 fen.
Szklanki za tuzin począw.	od	75 fen.
Kieliszki za tuzin „	od	1 mk.
Lampy stołowe „	od	1,50 m.
„ z patent. najlepszym palnikiem		4,75 m.
Pająki do 6 świec	od	22 m.
Garnitury do mycia	od	2,40 m.
Serwisy do kawy	od	3,00 m.
Kandelabry z prawdziwego bronzu, para		22,50 m.
Słupy, para		9,00 m.

poleca

920) **Stanisław Dekiert**
w firmie **S. Dekiert & Co.,**
na parterze i I-szym piętrze z ulicy Wrocławskiej.
3 skład od Starego Rynku.

Czcigodnemu Duchowieństwu i Szanow. Publicznoś ci polecam

skład gotowych krat żelaznych

z kutego żelaza własnej roboty na jeden, dwa lub więcej grobów, i kraty do Bożychmąk. (7344

Stanisław Brzozowski,
mistrz ślusarski, fabryka dla budowli i krat,
Poznań. Wielkie Garbary nr. 45.

PARCELACYA.

W **Wiekowie** pod Witkowem mamy na sprzedaż parcele po 20—80 mrg. z łąkami i zasiewami. Warunki kupna korzystne.

Osadnikom wolno będzie budować się na parcelach.

Wiekowo jest stacyą kolejki żelaznej z Gniezna do Powidza.

Obejrzeć można każdego czasu za zgłoszeniem się do Zarządu dominialnego w Wiekowie. (2286

W celu sprzedaży odbywać się będą terminy w Wiekowie w każdy wtorek, pierwszy raz dnia 17 bm.

Bank Ziemski w Poznaniu.

Potrzebny zaraz, najpóźniej od Nowego Roku

kucharz

samotny, myśliwy albo trudniący się ogrodem. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 2612.

Pianino używane dobrze zachowane na sprzedaż. Bliższa wiadomość ul. Wrocławska 15, handel instrumentów.

Panienka, biegła w stroju oraz w ekspedycyi szuka miejsca od 1. listopada r. b. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 2606.

Nowy **Lokal stosowny** na restauracyę bez urządzenia już z konsensem, blizko ul. Szerokiej zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia piśmienne do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. 2590.

Osoba w średnim wieku, znająca się na kuchni. praniu i szyciu, pragnie przyjąć jakie zajęcie. O łaskawe oferty upraszam do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. 2576.

Pewna krawcowa szuka porządnej panienki lub wdowy na wspólne mieszkanie. Zgłoszenia przyjmuje ekspedycya Wielkopolanina pod nr. 2567.

Subjekta

przyjmę do handlu mego towarów korzennych, farb i destylacyi od 1 listopada r. b. (2575
St. Kazowski, Strzelno.

Kilku **czeladników do mebli** potrzebuje zaraz **J. Krąkowski,** Poznań, Chwaliszewo nr. 41. (2610

Z powodu powiększenia interesu potrzebni (2599

krawcy do składowej roboty na wysoką płacę zaraz na trwałe zajęcie.

Bernhard Lippmann,
Poznań, Stary Rynek 61.

Czeladnik rybacki

znajdzie zaraz stałe zatrudnienie u rybaka (2594
Malickiego
w Krzyżownikach p. Poznaniem

Ekonom

starszy człowiek, samotny, tylko dobrze polecony, znajdzie korzystną posadę zaraz lub od Nowego Roku **Gołanice** (p. Klein Kreutsch).

Włódarz żon., wład. obu językami krajow. z kilkoletnią praktyką w gospod. na osobnym folwarku, szuka posady najchętniej za włódarza na osobn. folwarku, albo też za borowego. Of. przyjm. J. Włódarczyk, Jerzyce, ul. Ceglana 26. Służy odpisem świadectw.

Ogrodnik

zarazem służący samotny, starszy człowiek, potrzebny od Nowego Roku. **Gołanice** (p. Kl. Kreutsch). (258

Potrzebuję zaraz dobrego (2615

kowala do ognia.

przyjmę również ucznia w naukę
J. Etmański,
Poznań, W. Garbary nr. 25.

Szukam zaraz **4 służących** jednego do domu księżęcego, **urzędnika** kaw. 500 mk., **ekonoma** kaw. 300 mk. Znaczek na odpowiedź. (2609
A. Krajewski, bióro kom.
Poznań, Piekary 17, (Lambert).

Ucznia

z lepszem wykształceniem szkólnem lub wolontaryusza szukam zaraz **K. Kużaj.** Poznań, ul. Szeroka nr. 8, skład sukna i męzkiej garderoby. (2592

Ucznia

przyjmę do handlu mego towarów korzennych, farb i destylacyi zaraz lub od 1 listopada rb.
St. Kazowski w Strzelnie.

2 uczni,

chcących wyuczyć się dokładnie ogrodnictwa, lub chłopca, który uczył się już w mniejszych ogrodach, przyjmę od 1 stycznia rp. Adr.: **J. Jaśniewicz,** ogrodnik artystyczny, Grembanin per Kępno (Kempen Bez. Posen).

Wyszedł już z druku:
III zeszyt
Biblioteki teatralnej
i zawiera sztukę pt.:

Przewodnik dla zakochanych.

Krotochwila w 1 akcie
Wojciecha Simona.

(Utwór ten, który przedstawiają sceny warszawska i poznańska, cieszy się wielkiem powodzeniem, gdyż pobudza do homerycznego śmiechu. Łatwy jest do przedstawienia, wdzięczne ma role dla 2 pań i 4 panów, pożądany zatem nabytek dla teatrów amatorskich).

Cena 80 fen.

Fr. Chocieszyński
w Poznaniu, Wodna 15

Drukiem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. Redaktor odpowiedzialny Józef Szmyt (w zastępstwie) w Poznaniu